

række maatte begynde, har fra det Offentliges, fra Statens Side grebet til at ophjælpe den. Det lærde Skolevæsen er en Industri, som vi have ophjælpet; vi have gjort det Samme med Klædefabriker, med Garverier etc., men disse Sidste ere efterhaanden komne saavidt, at Staten nu ikke understøtter dem. Staten behøver ikke længere at være Klædefabrikant, thi vi have Klædefabrikanter nok, den behøver ikke at være Garver, thi Garverne komme af sig selv; men den behøver heller ikke længer at være Fabrikant af Studenter, thi vi ere nu komne saavidt, at Studentfabrikationen vil gaae af sig selv. Det er en Betragtningssmaade, der maa gjøre sig gjældende. Tiltrøds for alt det videnskabeligt Ophjædede, som vi gjerne smykke Sagen med — thi det er en smuk Rappe at klæde den i, det rører Folk, de vige tilbage derfor, de tør knap røre derved — ligger der dog paa Bunden deraf en Industri; Folk ville leve deraf, og det har viist sig, at det, idetmindste paa mange Steder, s. Ex. i Kjøbenhavn, kan blive et ordentligt og godt Levebrød. Nu er det utiladeligt, siger jeg, at Staten træder ind som Concurrent, hvor en privat Mand kan gjøre sig en god Fordeel, og hvor Saamange trænge sig frem for at bruge denne Industri, for at sye disse Skoe, og det gjør Staten ialtsald her i Kjøbenhavn. Ved i dette Øieblik at holde en lærd Skole her træder Staten op som en farlig Concurrent, og det Samme gjør den paa ethvert nogenlunde stort Sted, i enhver nogenlunde stor By, til Skade for den studerende Ungdom, til Skade for den almindelige Oplysning og til Skade for Statskassen. Det troer jeg er den Betragtningssmaade, hvorfra man bør gaae ud, og, saalænge vi ikke kunne faae den til at finde almindelig Anklang og faae den gjort gjældende hos Regjeringen selv, i Regjeringens egen Midte, saalænge Regjeringen, udgaaet af Latiniteten, beholder de latinske Fordomme og Forkjærligheder, naae vi ingen Bei; men naar vi først komme til at faae den af mig fremsatte, simple Betragtningssmaade gjort gjældende, saa løser det hele Forhold sig lidt efter lidt af sig selv. — Hvad et andet Punkt angaaer, som blev berørt af den ærede Kultusminister, saa troer jeg, at der laa en

Misforstaaelse til Grund imellem ham og den Taler (Winther), der især havde beskæftiget sig med dette Punkt, nemlig de separate Fonds. Jeg har ikke forstaaet denne Taler saaledes, at han vilde have disse indbragne, — det er idetmindste ikke min Betragtning, skøndt jeg forøvrigt i det Væsentlige deler hans Anskuelser — men at han kun vilde have Forvaltningen af Indtægtsfiden lagt hen der, hvor den naturlig hører ind under, nemlig under Forvaltningen af hele Indtægtsfiden under Finantsministeriet; saaledes er min Opfattelse af dette Forhold, hvilket jeg ogsaa troer vilde være det Rette, men derfor kunne de separate Fonds alligevel under Finantsministeriet vedblive at være separate, det vil sige, vedblive at have deres egen Bogføring, deres egne Conti og deres egne Rettigheder, hvorimod de skulle forvaltes af den Samme, nemlig af den, som er den naturlige Forvalter for alle finansielle Midler. Kultusministeren, Disponenten, kom derved blot i dette andet Forhold, at han ikke er sin egen Kassefører, men derimod giver Anvisning med den Berettigelse, som Finantsloven giver ham, paa den Forvalter, som er tilstede. Derved kom i det Hele taget Antallet af Kassebeholdninger og Alt, hvad der hører hertil, til at smelte sammen; Forvaltningen af Midlerne til at blive simplere og lettere, og den mechaniske Regel derved til at gjøre sig gjældende, der gaar ud paa at spare paa flere Steder, hvor der skal anvendes Besværgelse; thi enhver Kraftanstrengelse paa flere Steder kan kun tilvejebringes ved at overvinde Inertien paa hvert enkelt Sted; en samlet Forvaltning vil altsaa lette den hele Beværgelse, simplificere Maskineriet og gjøre det mindre kostbart. Vi maae vel huske paa, at vi holde Amtsforvaltere over hele Landet; men hvorfor holde vi Universitetsforvaltere? Vi holde Amtsforvaltere over hele Landet; hvorfor holde vi da specielle Mænd til at opdræve for Sorø Akademi? Det troer jeg ikke behøves. Jeg troer, at vi i den Henseende maatte kunne gjøre et Skridt fremad uden i mindste Maade at træde de separate Fonds for nær.

Det har været beklaget, at Finantslovens Form ikke er mere let tilgængelig for alle Medlemmer i Thinget, og den ærede Kultusmini-